

quan vaig exposar-l'hi el 1929, i no obstant ell seguí escèptic quan jo li defensava amb això l'ètimon *CŪTĪNA de l'opinió vulgata. De fet, però, per molt fort que semblés en aranès, i per més que sigui un fet normal el trasllat d'accent en aquest i quasi tots els parlars occitans, el paral·lel *padèna* era poc sòlid en bona part, car en aquest mot hi pot haver influències litúrgiques (la *patena* de sagristia...) i possibilitat de conservació cultista de la -N- intervocàlica, que altrament ha de caure en tot dialecte gascó; jo mateix suggeria en *VocAr.* que l'aran. *pàdia* 'buina, cagerada de vaca' podia venir de PATĪNA amb un sentit com 'una paellada plena de...', i per això hauríem d'esperar que també *CŪTĪNA hagués perdut la -N- (passant a un *còdia) abans de l'eliminació dels proparoxítons.

*KUTĒNNA és, doncs, també el tipus general a Occitània, com ho és fins i tot en el català del Rosselló, i degué estendre's així fins a enllaçar amb parlars bascos, als quals va passar manllevat com a *koteiña* «couenne du lard», si bé aquest només és de la Sule,³ i observem que -iñ- és també revelador pel que fa a la consonant doble, en -ENNA, cf. *boina* < ABONNIS, *keinu* = it. *cenno*, cast. *ceño*, i altres manlleus romànics amb -NN- (és evident que *koteiña*, també ho és si bé pres en data ben antiga, segons la conservació de la sorda -r- i de la -NN-). Pel Nord l'àrea del mot és no menys vasta en llengua d'oc: Gironda *coudéne* (= *éñə*) 'couenne' (Moureau, *La Teste*, s. v.), i formes homòlogues fins a Saintonge, Perigord, Llemosí, Roergue, la Limanha i els Alps. Doncs amb enllaç amb els dialectes italians.

Tanmateix és cert que entremig de les zones de *KUTENNA pogué haver-hi venes o franges amples de KŪTĪNA: en el Bearn hi ha *coudene*, però també una forma *coudye* és registrada per Lespy-R amb cita d'un escriptor X. Navarrot que crec del S. XIX i del Bearn;⁴ en certes formes francoprovençals i provençals alpines (Lallé, Barceloneta *couina*) fa de mal dir si són resultants de *tūi* o de *oué*, amb pèrdua de la -r- intervocàlica en KŪTĒNNA o una evolució de KŪTĪNA. Car almenys és segur que aquest tipus ressorgeix, enllà dels Alps, en el piemontès (Sant'Albino, Battisti, *BhZRPb.* xxxviii, 112, 126) i monferrino *cuna* (Flechia, *AGI* III, 135n.), i de nou nap. *còtena* i sic. *cūtina* (FEW, 1598).⁵

La conclusió que imposa l'existència del doble tipus KŪTĒNA/KŪTĒNNA és que l'etimologia és pre-romana, i no pas un ll. o itàlic *CŪTĪNA derivat del ll. CŪTIS 'pell', com donen entenent M.L. (REW, 2431) i Wartburg (*l. c.*), car aquell es limita a aclarir que *couenne* i *cotenna* no estan ben dilucidats («bedürfen der Aufklärung»). Wartburg (1946) està evidentment més preocupat, però segueix afirmant: «des de CUTIS el llatí tardà va crear un derivat *CUTĪNA, al costat del qual apareix una variant *CUTĪNNA; el sufix d'aquesta forma no és llatí; Bruch, *ZRPb.* xxxviii <1918>, 678 assenyalava que un sufix -INNA ocorre en cèltic i que aquesta forma es deu a influència gàllica; tanmateix ens hauria agradat de saber quin mot hauria estat l'inductor».

El fet és, però, que no hi ha formacions llatines amb sufix -ĪNA. I tampoc romàniques, encara menys. En llatí clàssic existeixen adjectius en -ĪNUS, -ĪNA, -ĪNUM, però no són derivats substantius. Els adjectius mateixos en -ĪNUS vénen en llur majoria ja formats des del grec, com *petrinus*, algun altre d'altres llengües indoeuropees «bàrbares», etc. (bastants derivats de noms d'arbre o anàlegs); reparam bé que no es parla de «temes» o amplificacions radicals amb terminació -ĪNUS (*fraxinus*, *terminus*, etc.)⁶ sinó derivatius dins el llatí o el romànic. Ben mirat, doncs, no és gaire menys xocant des del punt de vista llatí una formació *CUTĪNA que *CUTĪNNA o *CUTĒNNA.

Un sufix -INNA o -ENNA no és llatí i tampoc itàlic, però és cert que en trobem a grapat els casos en les Gàl·lies, cisalpina i fins transalpina. CLAVENNA (> *Chiavenna*, Valtellina), CLARENNA, SCULTENNA (Holder), RAVENNA; CEBENNA, *MavFevvoç*, MEVENNUS (ib.), ARDUENNA; amb la variant del tipus *Arduenna/Arduinna, Ceuenna/*Cebinnos/Covinnus, Sebennus/Sebinnus, Lebennos/Lebinnos, Ilinna o Glinna*. Ara, això és cèltic, com diu Bruch? Qui sap. En tot cas no sembla haver-hi formacions amb sufix -ENNO- o -INNO- en les llengües cèltiques insulars ni en els elements indiscutiblement cèltics de Gàl·lia: el fet és que Pedersen, tan atent i exhaustiu dels sufixos cèltics no sembla parlar de tal sufix enlloc de la seva Gramàtica comparada,⁷ ni he trobat afirmacions clares i rotundes d'aqueixa celticitat en altres cèltics.

Hi ha noms etruscs d'aquesta terminació: el de *Por-senna*, el del famós harúspeç *Spurinna*. Entre els NPP etruscs n'hi ha bastants més, i en l'onomàstica llatina en el que passa per ser de nissaga etrusca, apareixen a grapat els noms en -inna, -enna, -ena, veg. els que col·lecciona W. Schulze, *Lat. Eigennamen*, pp. 62-107; entre ells, per cert, hi ha un *Cutena* (p. 78), que apareix amb variants (potser més gràfiques que altra cosa). *Cotena*, *Kovrvlavç*; Pieri, *Top. della Valle dell'Arno*, 29, va demostrar que d'aqueix nom (que també es llegeix com a *Cutni, Cutnei, Cutnas*) prové un topònim més aviat menor *Còttina*, encara existent a Toscana (entre Pontedera i Pistoia).

Ara, cal dir que aquests fets tampoc no ens duen clarament a sospitar que el nostre KUTĒNA/KUTĒNNA sigui pròpiament etrusc, tirrè, de la nissaga anatólica; car és sabut que els *Tusci* havien rebut molt més material lingüístic de tronc indoeuropeu, i assimilat, que el que ells van portar de llur món lingüístic al·logen: entre altres coses pensem que els proto-rètics són de la família etrusca, i que l'enllaç a través de la Cisalpina s'opera, i la llacuna entre Etrúria i els Alps lliguro-rètics es rebleix amb una gran quantitat d'inscripcions proto-històriques en alfabet de tipus etrusc. Com tampoc un nom com VENE-COTEN-IUS en alguna inscripció de Gàl·lia (Whatmough, *Di. of Anc. Gaul*, p. 81), per més que VENE- sembli clarament cèltic, no és indicatiu sòlid de celtisme: els noms propis sovint pertanyen a un substrat força anterior i es presten a la hibridació.

De tota manera el que no es presta a dubtes és